

УДК 336.71

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-6-15>**Онищенко Ю.І.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри банківської справи**Одеського національного економічного університету***Іванов М.В.***студент**Одеського національного економічного університету***Onyshchenko Yulia***Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor,
Associate Professor of Banking Department
Odessa National Economic University***Ivanov Maksim***Student**Odessa National Economic University*

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ: ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

INVESTMENT ACTIVITY OF UKRAINIAN BANKS: LEGISLATIVE IMPLEMENTATION AND DEVELOPMENT PROSPECTS

АНОТАЦІЯ

У статті проведено оцінку інвестиційної діяльності банків України. Визначено сутність поняття «інвестиційна діяльність банку»; розмежовано два підходи до трактування цього поняття у вітчизняних дослідженнях. Обґрунтовано недоцільність віднесення інвестиційного кредиту до інвестиційної діяльності банку; запропоновано розглядати її з погляду формування банком інвестиційного портфеля. Розглянуто реформування фондового ринку України як чинника розвитку інвестиційної діяльності банків. Проведено аналіз динаміки структури кредитно-інвестиційного портфеля та структури інвестиційного портфеля банків України в 2005–2021 рр., що дало змогу зробити висновок про зацікавленість вітчизняних банків у розширенні їхньої інвестиційної діяльності. Розглянуто чинні обмеження щодо здійснення інвестиційної діяльності банками України. Зроблено висновок, що для позитивного впливу на економіку країни держава має стимулювати розвиток фондових ринків, у тому числі за допомогою участі банків як основних учасників вітчизняного фондового ринку.

Ключові слова: банк, інвестиційна діяльність, нормативи інвестування, інвестиційний ризик, ринковий ризик.

АННОТАЦИЯ

В статье проведена оценка инвестиционной деятельности банков Украины. Определена сущность понятия «инвестиционная деятельность банка»; разграничены два подхода к трактовке данного понятия в отечественных исследованиях. Обоснована нецелесообразность отнесения инвестиционного кредита к инвестиционной деятельности банка; предложено рассматривать ее с точки зрения формирования банком инвестиционного портфеля. Рассмотрено реформирование фондового рынка как фактор развития инвестиционной деятельности банков. Проведен анализ динамики структуры кредитно-инвестиционного портфеля и структуры инвестиционного портфеля банков Украины в 2005–2021 гг., что позволило сделать вывод о заинтересованности отечественных банков в расширении их инвестиционной деятельности. Рассмотрены действующие ограничения по осуществлению инвестиционной деятельности банками Украины. Сделано вывод о том, что для положительного влияния на экономику страны государство должно стимулировать развитие фондовых рынков, в том числе посредством участия банков как основных участников отечественного фондового рынка.

Ключевые слова: банк, инвестиционная деятельность, нормативы инвестирования, инвестиционный риск, рыночный риск.

ANNOTATION

The article evaluates the investment activity of Ukrainian banks. The authors define the essence of the concept of the bank investment activity; two approaches to the interpretation of this concept in domestic researches are distinguished. The inexpediency of assigning an investment loan to the bank's investment activity is substantiated; it is proposed to consider it in terms of the formation of the investment portfolio of the bank. The reform of the stock market of Ukraine as a factor in the development of bank investment activity is considered. The dynamics of the structure of the loan and investment portfolio and the structure of the investment portfolio of Ukrainian banks in 2005–2021 was analyzed. Since 2011, the proportion of investment portfolios in credit investment portfolios has gradually increased and reached 16% by the beginning of 2015. The share of Ukrainian banks' investment portfolio increased dramatically in 2016: at the beginning of 2016 – 21%, at the end of 2016 – it had reached 41%. However, at the beginning of 2021 the share of the investment portfolio increased to 45%, which shows the growing interest of banks in stock market operations and the expansion of investment activities of banks. The current restrictions on investment activities by Ukrainian banks are considered. The main factors restricting the investment activities of domestic banks have been identified, including the underdeveloped stock market. Due to changes in the government's monetary policy and the introduction of the currency liberalization system, the world stock market is open to securities investments by Ukrainian banks. Therefore, on the one hand, the weakening of currency regulation has opened up access to the world stock market for Ukrainian residents, and vice versa – the domestic financial market. For domestic banks, this is an opportunity to develop and implement a new service for their clients, namely the opportunity to buy/sell securities on the global stock market. The analysis of NBU regulation 64 "On approval of Provision on organization of risk management system in banks of Ukraine and bank groups", which is directed on regulation of risks by banks, has been carried out. It is concluded that in order to have a positive impact on the country's economy, the state should stimulate the development of stock markets, including through the participation of banks as major participants in the domestic stock market.

Key words: bank, investment activity, investment standards, investment risk, market risk.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Протягом останніх

десяти років відбулося багато змін у структурі фінансового ринку та його характеристиках. Після світової фінансової кризи 2008 р. було розроблено нову модель банківського нагляду, яка внесла зміни у банківську діяльність та здійснила значний вплив на відносини між банками та їхніми клієнтами. Надмірне регулювання банківської діяльності призвело до відтоку фінансових ресурсів із банківських систем на фондові ринки. У результаті роль фондового ринку в економічному розвитку країн починає зростати. Таким чином, сучасні тенденції розвитку світової економіки зумовлюють об'єктивний процес підвищення ролі фондового ринку в економічному зростанні країни.

Винятком не став і вітчизняний фінансовий ринок. Улітку 2020 р. Україна розпочала реформу ринку капіталу та організованого товарного ринку. Тема, про яку вже тривалий час говорить українська бізнес-спільнота, нарешті починає матеріалізуватися: організований товарний ринок відкриває нові можливості для легальної та прозорої торгівлі. Більшість змін, передбачених реформами ринку сировини та капіталу в Україні, набудуть чинності в найближчі кілька років (до 2024 р.). Безперечно, реформа фондового ринку розкриває нові можливості щодо розширення інвестиційної діяльності банків, що зумовлює актуальність проведеного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Дослідження інвестиційної діяльності банків посідають вагоме місце в наукових працях вітчизняних учених, серед яких: А. Болдова та Г. Романова [1], О. Колодізев та Н. Власенко [2], Л. Кльоба [3], Е. Мехтієв [4], О. Нагорна та Ю. Василичен [5].

Вивчення теоретичних підходів до сутності поняття «інвестиційна діяльність банків» дало змогу виділити два підходи:

1) у рамках першого підходу до інвестиційної діяльності банків автори відносять не лише інвестиції у цінні папери, а й інвестиційне кредитування [1–3; 5];

2) у рамках другого підходу до інвестиційної діяльності банків автори відносять здійснення інвестицій у цінні папери [4; 6].

На нашу думку, доцільно розглядати інвестиційну діяльність банків саме з погляду другого підходу, оскільки здійснення інвестицій у цінні папери передбачає процес вкладання капіталу у підприємство для одержання прибутків, що й є визначенням поняття «інвестування» [7]. Однак водночас інвестиційний кредит розглядається як інвестиційний ресурс, якщо він використовується для розширеного відтворення, тобто для відтворення капіталу позичальника в розширених масштабах. Тим самим сферу інвестиційного банківського кредитування становлять кредити, які вкладаються в об'єкти реального інвестування, пов'язані з відтворенням засобів виробництва, матеріально-речових

цінностей, а також пов'язані з інноваціями [8]. Виходячи з вищесказаного, для позичальника інвестиційний кредит є джерелом інвестицій, однак для банку це різновид кредитування, який заснований на принципах цільової спрямованості, строковості, забезпеченості, платності та диференційного підходу до позичальників.

Отже, під інвестиційною діяльністю банків будемо розуміти операції банків із вкладення власних та залучених фінансових ресурсів шляхом придбання цінних паперів на фондовому ринку від свого імені з метою отримання доходу; диверсифікації активних операцій; розширення джерел отримання додаткових доходів; збереження капіталу і забезпечення його приросту на основі росту курсової вартості цінних паперів; регулювання та забезпечення ліквідності банку [9].

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою дослідження є оцінка законодавчого забезпечення та перспектив розвитку інвестиційної діяльності банків України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Реформування фондового ринку України було розпочато ухваленням Верховною Радою Закону Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) № 2284 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння залученню інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів». Прийнятий Закон вніс серйозні зміни до кількох законодавчих законопроектів, два з яких є ключовими: «Про цінні папери та фондові ринки» (у новій редакції – «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки») та «Про товарну біржу» [10].

Створення в Україні умов для формування товарних ринків і ринків капіталу є незамінним інструментом формування справедливих ринкових цін на основні товари. Окрім того, цей крок створює передумову для істотного збільшення кількості учасників ринку, виключаючи тим самим можливість зловживання окремими учасниками своїм монополічним становищем. Це стимулюватиме розвиток галузі, а компанія інвестує у модернізацію виробництва та оптимізацію бізнес-процесів, що разом створює передумови для зростання заробітної плати та зайнятості.

Запровадження загальноновизнаних інструментів та правової бази для ринкових операцій створює додатковий захист для поточних та потенційних учасників. Наприклад, використання хеджування трейдерами позитивно впливає на здатність фінансистів залучати нових інвесторів.

Одним із головних аргументів на користь прискорення реалізації плану, який назвали експерти [11] такий: фондовий ринок – це не лише вигода для професіоналів і залучення великих фінансових потоків. Це один із найбільш реалістичних і простих механізмів залучення

внутрішніх та іноземних інвестицій у реальну економіку. Це також елемент удосконалення корпоративного управління в компаніях: з одного боку, це зробить їхню діяльність ефективнішою, а з іншого – їхня діяльність стане більш прозорою. Це стосується всіх без винятку компаній, які братимуть участь в аукціоні, у тому числі тих, що належать до «недоторканих» олігархів. Чітко регламентовані інструменти фондового ринку мають сприяти координації та збалансованості інтересів емітентів цінних паперів, інвесторів та держави.

У зв'язку з активізацією розвитку фондового ринку України, на нашу думку, необхідно дослідити показники, що характеризують інвестиційну діяльність вітчизняних банків.

Рівень розвитку інвестиційної діяльності банків покаже оцінка структури їхніх активів. Підкреслимо, що у структурі активів банків переважає кредитно-інвестиційний портфель, частка якого у 2015–2020 рр. практично не змінювалася і знаходиться на рівні 79% (рис. 2). Так, основними напрямками розміщення фінансових ресурсів банку є надання кредитів та вкладання у цінні папери. Структуру кредитно-інвестиційного портфелю банків України у 2005–2021 рр. представлено на рис. 1.

Як видно з рисунку, у 2005 р. на інвестиційний портфель припадало 9% кредитно-інвестиційного портфеля українських банків. Ця частка повільно зменшувалася до другого кварталу 2009 р., коли вона впала до 3,8%. Відтоді частка інвестиційного портфеля дещо зросла в 2012 р. і досягла 16,58% до кінця 2015 року. Відтоді темпи зростання частки інвестиційного портфеля подвоїлися, і до початку 2017 р. його частка зросла до 27,39%, до кінця першого кварталу 2020 р. ця частка залишалася практично незмінною. Однак на початок 2021 р. частка інвестиційного портфеля збільшилася до 45%, що показує зростання інтересу банків до операцій на фондовому ринку та розширення інвестиційної діяльності банків.

При цьому протягом 2005–2021 рр. частка наданих кредитів скоротилася більше ніж на

30%. Уважаємо, що причиною такої ситуації є те, що за цей період через нестабільну економічну ситуацію знизилася купівельна спроможність національної валюти, знизилася кредитоспроможність банків, майже припинилося кредитування юридичних осіб в Україні.

Особливістю інвестиційної діяльності вітчизняних банків є переважання у структурі інвестиційного портфеля ОВДП, частка яких становить практично 80%. Проаналізуємо структуру інвестиційного портфеля вітчизняних банків у 2005–2021 рр., яка представлена на рис. 2.

З рисунку видно, що у структурі інвестиційного портфеля банків України з 2005 по 2021 р. переважають боргові цінні папери, зокрема ОВДП та депозитні сертифікати НБУ. Наголошуємо, що починаючи з IV кварталу 2018 р. інвестиційний портфель українських банків складається лише з боргових цінних паперів. Така ситуація свідчить про те, що в останні три роки банки зацікавлені в розвитку своєї інвестиційної діяльності, але нерозвиненість вітчизняного фондового ринку натомість обмежує такі інвестиції.

Зазначимо, що основною причиною підвищення інтересу банків до інвестиційної діяльності є скасування обмежень щодо валютного законодавства з 7 лютого 2020 р. Так, дозволяються безлімітні інвестиції банків у цінні папери інвестиційного класу. Згідно з Рішенням НБУ «Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю², інвестиційний клас – це кредитний рейтинг згідно з міжнародною шкалою, підтверджений одним із провідних світових рейтингових агентств (Standard&Poor's, Moody's Investors Service та Fitch IBCA), який свідчить про низьку ймовірність невиконання зобов'язань [13].

Якщо говорити про регулювання інвестиційної діяльності банків в Україні, то можна виділити такі форми: формування законодавчої бази; видача ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів; регулювання інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів; контроль над дотриман-

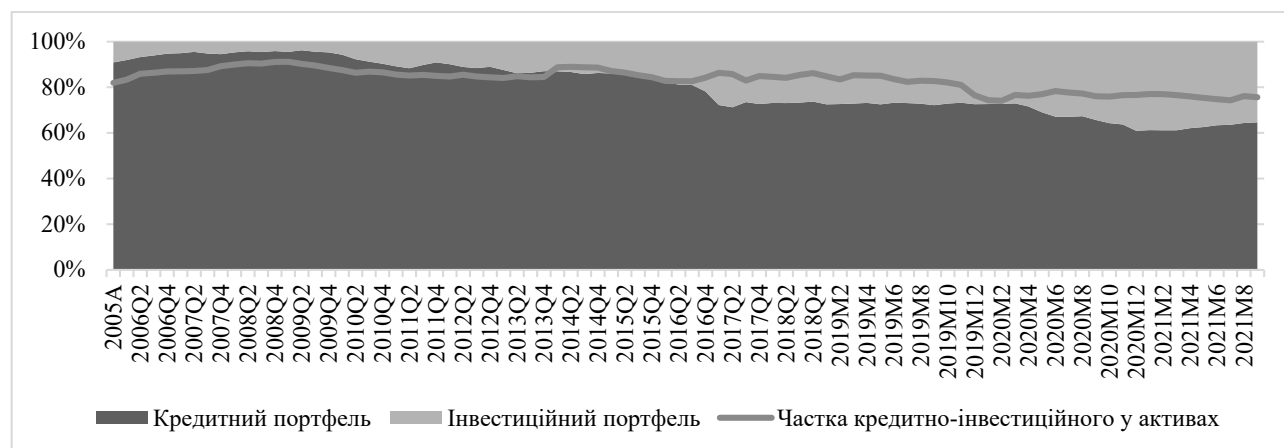

Рис. 1. Динаміка структури кредитно-інвестиційного портфеля банків України у 2005–2021 рр. [12]

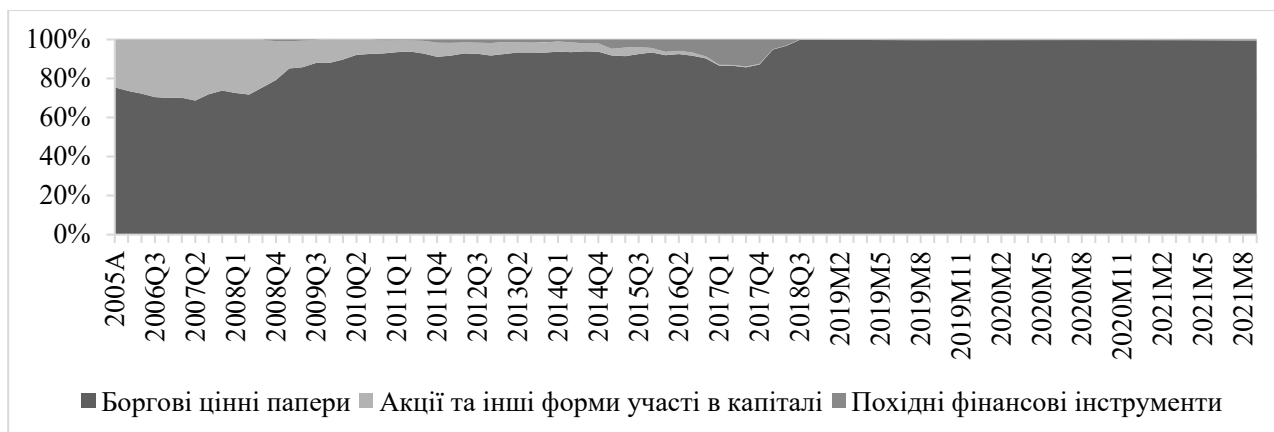

Рис. 2. Динаміка структури інвестиційного портфеля банків України у 2005–2021 рр. [12]

ням банками законодавства, що регулює їхню інвестиційну діяльність на ринку цінних паперів; установлення правил і стандартів здійснення банками операцій на ринку цінних паперів та ін. Головне завдання державного регулювання – узгодження інтересів суб'єктів фондового ринку завдяки встановленню обмежень і заборон у їхніх взаємовідносинах і непрямому втручанню у їхню діяльність.

Особливістю державного регулювання діяльності банків на фондовому ринку, у тому числі їхньої інвестиційної діяльності, є здійснення такого регулювання двома державними органами: Національним банком України (НБУ) та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР).

Підкреслимо, що під час регулювання операцій банків із цінними паперами НБУ більше уваги приділяє обмеженню прямих інвестицій. Так, НБУ надає письмовий дозвіл на здійснення банками прямих інвестицій. За чинним банківським законодавством України банк має право здійснювати діяльність щодо інвестицій [14]. Усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект, вважаються інвестиціями [15]. Банки мають право здійснювати інвестиційні операції за рахунок власних коштів і від власного імені лише на підставі письмового дозволу НБУ.

Натомість Закон України «Про банки і банківську діяльність» передбачає, що банк може здійснити інвестиції без письмового дозволу, якщо інвестиція у фінансову установу становить у сукупності не більше 1% статутного капіталу банку або інвестиція здійснюється до статутного капіталу бюро кредитних історій, що має ліцензію спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг.

Банку забороняється інвестувати кошти в юридичну особу, статутом якої передбачена повна відповідальність її власників. Також заради

здійснення індикативного регулювання і обмеження інвестиційного ризику під час здійснення банками інвестицій і операцій із цінними паперами НБУ встановив такі нормативи інвестування: норматив інвестування у цінні папери окремо за кожною установою (Н11) та норматив загальної суми інвестування (Н12) [14]. Так, пряма та/або опосередкована участь банку у статутному капіталі будь-якої юридичної особи не має перевищувати 15% статутного капіталу банку. Усі інвестиції банку не мають перевищувати 60% розміру статутного капіталу банку.

Відповідно до Постанови НБУ 64 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах», котрою визначено основні цілі та принципи управління ризиками, які виникають за всіма напрямками діяльності банку та банківської групи на всіх організаційних рівнях і встановлено мінімальні вимоги щодо організації в банку та банківській групі комплексної, адекватної та ефективної системи управління ризиками, банк повинен здійснювати комплексну оцінку таких суттєвих видів ризиків: кредитного, ліквідності, ринкового, операційного, процентного ризику банківської книги та комплаєнс-ризиків [16]. Однак у цій Постанові також зазначається, що банк установлює ліміти (обмеження) для суттєвих ризиків, що піддаються кількісному вимірюванню, а саме: кредитного, ліквідності, процентного ризику банківської книги, ринкових ризиків, інших суттєвих видів ризиків, на які може наражатися банк у своїй діяльності. Таким чином, НБУ створює умови щодо регулювання та обмеження ринкового ризику під час здійснення банками інвестиційної діяльності.

Однак для здійснення інвестиційної діяльності на фондовому ринку, банки в першу чергу мають отримати відповідну ліцензію НКЦПФР. Так, здійснювати торгівлю цінними паперами стає можливим для банку за умов отримання ліцензії з дилерської діяльності. Дилерська діяльність полягає в укладенні банком-торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів

щодо цінних паперів від свого імені та за свій рахунок із метою перепродажу. Таким чином, ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами (дилерської діяльності) – може бути видано банку, створеному у формі публічного акціонерного товариства, у статуті якого передбачено відповідний вид діяльності з торгівлі цінними паперами, а мінімальний розмір статутного капіталу та фінансовий стан банку повинні відповідати вимогам, що встановлені НБУ [17].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Аналіз діяльності банків дав змогу дійти висновку, що хоча у структурі активів банків переважає кредитно-інвестиційний портфель, однак частка наданих кредитів поступово скорочується, поступаючись місцем інвестиційному портфелю, що показує зростання інтересу банків до операцій на фондовому ринку та розширення їхньої інвестиційної діяльності. Особливістю інвестиційної діяльності вітчизняних банків є переважання у структурі інвестиційного портфеля ОВДП, частка яких становить практично 80%. Така ситуація свідчить про те, що в останні роки банки зацікавлені в розвитку своєї інвестиційної діяльності, але нерозвиненість вітчизняного фондового ринку натомість обмежує такі інвестиції.

Особливістю державного регулювання діяльності банків на фондовому ринку, у тому числі їхньої інвестиційної діяльності, є здійснення такого регулювання двома державними органами: Національним банком України (НБУ) та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). При цьому банки не можуть здійснювати інвестиційну діяльність на фондовому ринку без отримання відповідної ліцензії НКЦПФР, а НБУ переважно обмежує здійснення банками прямих інвестицій.

Отже, держава повинна стимулювати участь банків як фінансових посередників у діяльності фондового ринку, оскільки участь банків в інвестиційному процесі несе позитивні наслідки для економіки країни: зниження витрат інвесторів та емітентів у зв'язку зі зростанням конкуренції; диверсифікація активів банку, що знижує ризики та підвищує стабільність банківської установи; поліпшення взаємодії промислового та банківського капіталів, що вдосконалює потік інформації, підвищує конкурентоспроможність банків та виробничого сектору.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Болдова А.А., Романова Г.І. Інвестиційна діяльність банків України. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2013. № 1. С. 6–13.
2. Колодізев О.М., Власенко Н.М. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України: сучасний стан і перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2013. № 11–2013. С. 342–347.

3. Кльоба Л.Г. Банківська інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів. *Економіка та держава*. 2016. № 6/2016. С. 22–24.
4. Мехтієв Е.О. Державне регулювання інвестиційної діяльності банків. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 24/2010. С. 16–18.
5. Нагорна О.В., Василюшен Ю.В. Інвестиційна діяльність як особлива сфера банківської діяльності. *Ефективна економіка*. 2013. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2189>.
6. Майорова Т.В. Сучасні аспекти дослідження змісту поняття «інвестиційний ризик». *Збірник наукових праць молодих учених та аспірантів Київського національного економічного університету*. 2011. № 26. С. 159–169.
7. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970 – 1980). URL: <http://sum.in.ua>.
8. Грицай Т.Л. Інвестиційне кредитування, його сутність та значення в сучасних умовах господарювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 14/2011. С. 7–10
9. Банківські операції : підручник / за ред. А.М. Мороза. Київ : КНЕУ, 2008. 603 с.
10. Проект закону України від 17.10.2019 № 2284. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI00644A.html.
11. Фондовий ринок України: буде вигідно і підприємствам, і громадянам. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3178661-fondovij-rinok-ukraini-bude-vigidno-i-pidприємствam-i-gromadanam-ot-lis-sudi.html>.
12. Наглядова статистика Національного банку України. 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
13. Про валюту і валютні операції : Закон України № 2473-VIII від 21.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
14. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.
15. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
16. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : Постанова Національного банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>.
17. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>.

REFERENCES:

1. Boldova A.A., Romanova Gh.I. (2013) Investycyjna dijajlnistj bankiv Ukrajinj. *Zbirnyk naukovykh pracj Nacionalnogho universytetu derzhavnoj podatkovoj sluzhby Ukrajinj*, no. 1, pp. 6–13.
2. Kolodizjev O.M., Vlasenko N.M. (2013) Kredytно-investycyjna dijajlnistj bankiv Ukrajinj: suchasnyj stan i perspektyvy rozvytku. *Biznes-inform*, no. 11–2013, pp. 342–347.
3. Kljoba L.Gh. (2016) Bankivjsjka investycyjna dijajlnistj na rynku cinnnykh paperiv. *Ekonomika ta derzhava*, no. 6/2016, pp. 22–24.
4. Mekhtijev E.O. (2010) Derzhavne reghuljuvannja investycyjnoji dijajlnosti bankiv. *Investyciji: praktyka ta dosvid*, no. 24/2010, pp. 16–18.
5. Naghorna O.V., Vasylyshen Ju.V. (2013) Investycyjna dijajlnistj jak osoblyva sfera bankivjskoji dijajlnosti. *Efektivna ekonomika*.

- mika*, no. 7. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2189>.
6. Majorova T.V. (2011) Suchasni aspekty doslidzhennja zmistu ponjattja «investycijnyj ryzyk». *Zbirnyk naukovykh pracj molodykh uchenykh ta aspirantiv Kyjivskogho nacionalnogho ekonomichnogho universytetu*, no. 26, pp. 159–169.
  7. Slovnyk ukrajinskoji movy. Akademichnyj tlumachnyj slovnyk (1970 – 1980). Available at: <http://sum.in.ua>.
  8. Ghrycaj T.L. (2011) Investycijne kredytuvannja, jogho sutnistj ta znachennja v suchasnykh umovakh ghospodarjuvannja. *Investyciji: praktyka ta dosvid*, no. 14/2011, pp. 7–10.
  9. Bankivski operaciji: pidruchnyk / red. A. M. Moroza. Kyiv: KNEU, 2008, p. 603.
  10. Proekt zakona Ukrainy vid 17.10.2019 no. 2284 Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI00644A.html.
  11. Fondovij rynek Ukrainy: bude vyghidno i pidpryjemstvam, i ghromadjanam. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3178661-fondovij-rinok-ukraini-bude-vigid-no-i-pidpriemstvam-i-gromadanam-ot-lis-sudi.html>.
  12. Naghljadova statystyka Nacionalnogho banku Ukrainy. 2021. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
  13. Pro valjutu i valjutni operaciji: Zakon Ukrainy no. 2473-VIII vid 21.06.2018 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
  14. Pro zatverdzhennja Instrukciji pro porjadok reghuljuvannja dijalnosti bankiv v Ukraini: Postanova Nacionalnogho banku Ukrainy vid 28.08.2001 no. 368. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.
  15. Pro banky i bankivcju dijalnictj: Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 no. 2121-III. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
  16. Pro zatverdzhennja Polozhennja pro orghanizaciju systemy upravlinnja ryzykamy v bankakh Ukrainy ta bankivskykh ghрупakh: Postanova Nacionalnogho banku Ukrainy vid 11.06.2018 no. 64. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>.
  17. Natsionalna Komisiya z Tsinnykh Paperivta Fondovoho Rynku. Available at: <https://www.nssmc.gov.ua>.